

Datum
2023-03-01

Darienr
2022/4564
Er referens

Regeringen
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Skogsstyrelsens budgetunderlag 2024-2026

Skogsstyrelsen överlämnar härmed budgetunderlaget för åren 2024–2026.

Skogsstyrelsen föreslår:

- att anslagsmedel anvisas i enlighet med överlämnat budgetunderlag inklusive i texten beskrivna äskanden
- att en låneram för investeringar beviljas på 150 mnkr för år 2024, 160 mnkr för år 2025 och 160 mnkr år 2026
- att ett räntekonto med rörlig kredit i Riksgälden på 100 mnkr beviljas för perioden 2024–2026
- att bemyndiganderamar för år 2024–2026 beviljas enligt bilaga 3.

Beslut i detta ärende har fattats av Skogsstyrelsens styrelse. I beslutet har deltagit undertecknad generaldirektör samt Erik Fahlbeck, Eva Håkansson, Lotta Möller, Ingrid Petersson, Lisa Sennerby Forsse och Mats Wiberg (ordförande). Vid den slutliga handläggningen har också närvarat ekonomichef Frank Lantz och biträdande avdelningschef Johan Eriksson, (föredragande).

Enligt styrelsens beslut

Herman Sundqvist

Bilagor

1. Verksamhetens finansiering
2. Investeringar i anläggningstillgångar
3. Bemyndiganden
4. Förteckning över gällande föreskrifter

Innehållsförteckning

Skogsstyrelsens budgetunderlag 2024-2026	1
Inledning	3
Rättsutvecklingen.....	4
Resursförstärkning för att genomföra EU-initiativ och rättsakter	7
Stödja markägare genom rådgivning, kommunikation och digitalisering	10
Bevara och utveckla naturvärden	14
Ekonomi	18

Inledning

Utgångspunkten för Skogsstyrelsens budgetunderlag är att det är en allt större utmaning att fullt ut kunna genomföra myndighetens uppdrag, skogspolitiken samt bidra till måluppfyllelse, givet de förändrade förutsättningar som rättsutvecklingen och EU:s rättsakter och initiativ medför. Dessa förutsättningar, som behöver hanteras såväl finansiellt som genom förändringar av regelverk, jämförs med nuläget. Det som beskrivs i budgetunderlaget är förändringsbehovet som betecknas som ”gapet”.

I detta budgetunderlag beskrivs de mest angelägna förändringarna. Dessa har tagits fram utifrån omvärldsförändringar som behöver hanteras samt uttolkning av myndighetens roll inom ramen för skogspolitiken.

Rättsutvecklingen är det som är mest angeläget att hantera på kort sikt. Utöver de områden som beskrivs i detta budgetunderlag finns ytterligare områden där förutsättningarna skulle behöva förbättras. Några exempel på sådana områden som inte närmare tas upp i detta budgetunderlag är internationella insatser, skogsprogrammet, finansiering av älgbetesinventering, ekonomiska stöd, rennäringsspår och upplevelsevärden.

Tabell med sammanfattning av äskanden (mnkr)

Område	2024 (mnkr)	2025 (mnkr)	2026 (mnkr)	Kommentar
Rättsutveckling	30 1:1	50 1:1	60 1:1	Bemyndigande att bedriva systemtillsyn enligt skogsvårdslagen. Behov av att utreda slopande av avverkningsanmälningar
	100 1:2	150 1:2	200 1:2	
Resursförstärkning för att genomföra EU-initiativ och rättsakter	50 1:1	100 1:1	150 1:1	Mycket grov bedömning utifrån bästa kunskap Utöver detta kan ytterligare anslag behövas för ersättning till skogsägare
Stödja markägare genom rådgivning, kommunikation och digitalisering	60 1:1	90 1:1	140 1:1	Notera att 40 mnkr huvudsakligen disponeras av Lantmäteriet för laserskanning
Bevara och utveckla naturvärden	30 1:1	55 1:1	80 1:1	
	65 1:2	125 1:2	185 1:2	

Rättsutvecklingen

Anslag (mnkr)	2024	2025	2026
1:1	30	50	60
1:2	100	150	200

Den pågående rättsutvecklingen ställer nya och allt större krav på myndighetens handläggning. Redan idag är Skogsstyrelsens tillsynsarbete i delar av landet, av resursskäl, helt avgränsat till artskyddsärenden, en utveckling som sannolikt kommer att fortsätta. Inom det fjällnära området är rätten till ersättning klarlagd medan det inom artskyddsområdet pågår rättsprocesser om rätt till ersättning. I de fallen rätt till ersättning föreligger måste finansiering säkras.

Konsekvensen om den äskade resursförstärkningen uteblir är risk för att förtroendet för statens hantering av ärenden kraftigt försämras och väsentligt större kostnader uppstår genom ökad omfattning på överklaganden. För att hantera detta kommer annan förordningsstyrd verksamhet behöva prioriteras ned, eller i värsta fall helt väljas bort. I dagsläget används anslaget för områdesskydd som ett dragspel, vilket också avsevärt försvårar genomförandet av regeringens intentioner med frivilligt formellt skydd.

Den aktuella rättsutvecklingen innebär behov av en mycket stor ökning av granskning, beslut och kontroll, vilket kan ställas mot skogspolitikerna som i högre grad baseras på förväntan om sektorsansvar och betonar utveckling av skogsbrukets kapacitet att åstadkomma bra resultat i skogen. Hanteringen i hela landet liknar i många delar alltmer ett ansöknings- och tillståndsförfarande, motsvarande det som gäller för fjällnära områden.

Rättsutvecklingen innebär även att ett och samma ärende kan komma att prövas i två olika domstolsslag samtidigt. Rättsutvecklingen innebär att Skogsstyrelsen i samtliga anmälningar om avverkning enligt skogsvårdslagen, som också gäller som en anmälan om samråd enligt miljöbalken, är skyldig att göra en bedömning av åtgärdens påverkan på skyddade arter utifrån miljöbalken. Detta ställningstagande kan sedan bli föremål för prövning i mark- och miljödomstolarna förutom att ärendet kan komma att prövas i förvaltningsdomstol. Även underlåtenheten att fatta beslut i ett sådant ärende kan överklagas till mark- och miljödomstolarna. För att fullt ut garantera att Skogsstyrelsen fullgör sitt tillsynsansvar enligt både skogsvårdslagen och miljöbalken skulle således vart och ett av de inkomna anmälningsärendena behöva handläggas manuellt samt avslutas med ett aktivt ställningstagande huruvida den planerade skogsbruksåtgärden är förenlig med lagstiftningen.

I dagsläget sker en snabb ökning av antalet ärenden där information kommer in från externa aktörer. Det sker även en snabb ökning av antalet ärenden som blir föremål för prövning i domstol.

Artskydd

Det finns ett antal pågående rättsprocesser rörande markägares eventuella rätt till ersättning vid förbud mot åtgärder med hänvisning till miljöbalken och artskyddsförordningens bestämmelser. I dessa ärenden är rättsläget

fortfarande oklart. Dom meddelades av Mark- och miljööverdomstolen i december 2021 i tre ärenden, men samtliga dessa domar har överklagats under januari 2022. Högsta domstolen har i september 2022 meddelat prövningstillstånd i ett av ärendena och huvudförhandling har genomförts 14 februari 2023. Domen har dock inte meddelats ännu. Det gäller Skogsstyrelsens beslut om förbud mot avverkning på drygt 17 hektar med hänsyn till tjäder. I de andra två ärendena har Högsta domstolen beslutat att prövningen av prövningstillståndsfrågan ska avvakta avgörandet i det ärende där domstolen har beviljat prövningstillstånd. Per 2022-12-31 hade ca 111 mnkr reserverats och anslagsbelastats i avvaktan på att rättsläget ska klarna. Den pågående rättsutvecklingen inom området kan dock leda till att ersättningskraven för denna typ av ärenden kan komma att mångdubblas. Det bör även noteras att det inte är klarlagt vilken myndighet som i så fall ska anslagsbelasta för ersättningen. Skogsstyrelsen har arbetat intensivt under året med att utveckla bedömningarna av konsekvenserna av att hantera artskyddsärendena. Baserat på uppföljningen för 2022 var antalet avverkningsanmälningar ca 61 500 stycken. 103 ärenden skickades över till domstol efter att ärendet överklagats och hanteringen av dessa motsvarar ca 2,5 årsverken. Det fanns behov av att göra en översiktlig bedömning i ca 15 000 ärenden motsvarande drygt 9 årsverken som följd av träffar i artportalen och information från externa. Drygt 2900 ärenden ledde till begäran om ytterligare uppgifter motsvarande ca 22 årsverken för Skogsstyrelsen och ett omfattande arbete även för skogsägarna. Sammantaget motsvarar detta en ökad kostnad för handläggning på drygt 30 mnkr som direkt kan härledas till konsekvenser av pågående rättsutveckling. Framförallt behövs ökad direkt ärendehandläggningskapacitet men även stödresurser i form av specialister, jurister och specifik ämneskompetens berörs. Ärenden som inte hinner handläggas kan i förlängningen leda till överklaganden av Skogsstyrelsens handläggning och anmälningar om artskyddsbrott vilket ger en mångfaldigad hantering och en ökad osäkerhet för skogsägarna. Som nämnts ovan sker en snabb ökning av ärendemängden och överklagade ärenden. En bedömning utifrån antalet överklagade ärenden hittills under 2023 indikerar en fördubbling relativt 2022. Information som tillförs av externa ökar också kraftigt. Den ökade handläggningen bedöms behöva trappas upp till en ökning på 50 mnkr per år på anslag 1:1 fram till 2026. En kapacitetsuppbyggnad på 50 mnkr på ett år för en verksamhet är dock inte rimlig varför en lämplig förstärkning är 20 mnkr för år 2024 och 40 mnkr för 2025.

Antal ärenden som kan komma att leda till ersättning beror på många faktorer. Bland annat hur skogsägarna och andra externa agerar och hur många ärenden Skogsstyrelsen har kapacitet att handlägga. Under 2022 ledde 444 anmälningar till förbud för att undvika att den anmälda åtgärden kommer i konflikt med artskyddsförordningens förbud. Ofta berörs inte hela anmälan av förbudet. I genomsnitt var 24 % av objektens areal belagd med förbud. De berörda objekten hade en medelareal på ca 8 hektar och en beräknad genomsnittlig ersättning på ca 164 tkr/hektar. Sammantaget skulle detta motsvara ett anslagsbehov för ersättningar på ca 140 mnkr. Det finns efter meddelat förbud möjlighet att ansöka om dispens. Möjligheten att få dispens är beroende av vilka arter ärendet berör och dispens handläggs av länsstyrelsen. Om Högsta domstolen landar i att ersättningsrätt föreligger

bedöms anslagsbehovet för artskydd på anslag 1:2 stegvis öka till 200 mnkr per år fram till 2026 med 100 mnkr 2024 och 150 mnkr 2025. Upptrappningen är en följd av ökad handläggning och ökad uppgiftslämning.

Fjällnära

Skogsutredningen 2019¹ belyste frågan om den fjällnära skogen utförligt och förordade en reservatslösning. Utredningen pekade på att det finns över 7 300 privatägda fastigheter som sammanlagt omfattar cirka 120 000 hektar produktiv skogsmark inom de skogar som omfattas av tillståndsplikten där höga naturvärden i dagsläget finns dokumenterade. Om tillstånd nekats för merparten av denna areal, som till cirka 95 procent utgör skogsbiologisk värdekärna, kommer ersättning behöva betalas ut med uppskattningsvis 6,5–7,5 miljarder kronor innan samtliga markägare fått den ersättning som de har rätt till. Därutöver tillkommer kostnaden för allmännings- och besparingsskogar, skogsbolag och andra ägare som tillsammans med staten äger återstoden av de cirka 316 000 hektar produktiv skogsmark som har mycket höga naturvärden ovan den fjällnära gränsen. Detta utgör en i dagsläget ofinansierad kostnad för staten. I vilken takt dessa områden ansöks för avverkning avgör och illustrerar svårigheten i att kvantifiera anslagsbehovet, förutsatt reaktiv hantering enligt skogsvårdslagen. Skogsutredningens förslag på ett samlat grepp är mycket lämpligare än långa processer med ansökningar om avverkning och ersättningar, för såväl staten och markägarna som naturvärdena. I Skogsstyrelsens yttrande² om skogsutredningen framgår bland annat ”Skogsstyrelsen delar utredningens uppfattning om att tillståndsprövningen i fjällnära skog på många sätt är olämpligt utformad för att uppnå syftet med en särreglering” och ”Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget om att staten bör ta ansvar för att de stora sammanhängande naturskogarna inom och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skogar bevaras långsiktigt”. I dagsläget bedömer Skogsstyrelsen att den tillskjutna finansieringen täcker behoven för ersättningar men det finns stora osäkerheter bland annat beroende på:

- det faktiska inflödet av ansökningar
- i vilken takt som ärenden kan handläggas
- i vilken omfattning nekande beslut fattas
- vilken värdering som blir aktuell i respektive ärende samt
- i vilken omfattning reservat bildas i de aktuella ärendena

Under 2021 och 2022 har handläggning av tillstånd och ersättningar inom fjällnära varit högt prioriterat och kostat knappt 20 mnkr per år. Handläggningen hanterar i dagsläget en omfattning motsvarande inkommande ärenden men det finns en bank med ohanterade ärenden på ca 11 000 hektar. Ett anslagstillskott till förvaltningsanslaget på 10 mnkr per år behövs för att

¹ Betänkande av Skogsutredningen 2019 SOU 2020:73

² Skogsstyrelsens yttrande över SOU 2020:73 Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (Skogsutredningen 2019) Dnr 2021/579

förstärka handläggningsresursen och utveckla effektivare handläggningsstöd. Detta för att klara ärendehandläggningen inom rimlig tid och inte skapa undanträngningseffekter i annan verksamhet.

Systemtillsyn

Inom miljöbalken har Skogsstyrelsen möjlighet att kontrollera verksamhetsutövarens egenkontroll genom så kallad systemtillsyn utöver den traditionella objektstillsynen av enskilda åtgärder. Systemtillsynen har hittills varit ett viktigt komplement till objektstillsynen, men i och med nuvarande resursläge och den rådande rättsutvecklingen ser Skogsstyrelsen ett behov av att utveckla samt intensiviera systemtillsynen, för att på sikt kunna minska på objektstillsynen. Med en ökad systemtillsyn skulle möjligheterna att kombinera den nationella skogspolitiken med EU initiativen öka.

Skogsstyrelsen har i en hemställan tidigare lyft behovet av att även kunna bedriva systemtillsyn enligt skogsvårdslagen. Skogsvårdslagen och miljöbalken gäller parallellt för samma åtgärder i skogen. När fokus i ökad utsträckning flyttas från objektstillsyn till systemtillsyn i miljöbalken vore det mest effektivt att kunna göra samma förflyttning även inom skogsvårdslagen. Vi vill därför återigen trycka på behovet av möjlighet till systemtillsyn enligt skogsvårdslagen och då inte avgränsat till naturhänsyn. Resursmässigt är bedömningen att en möjlighet till systemtillsyn och minskad objektstillsyn åtminstone skulle kunna medföra besparingar i nivå med det ökade behovet av handläggning kopplat till artskydd på 50 mnkr enligt ovan. Detta förutsätter att den ovan beskrivna situationen med manuell handläggning och aktiva ställningstaganden i varje ärende kan hanteras i en regelverksöversyn. Initialt behövs en investering i form av utvecklade arbetssätt, kompetens och system.

Skogsstyrelsen ser att ett sätt att rejält effektivisera och förenkla både för skogssektor och myndighet skulle kunna vara att upphöra med avverkningsanmälningar och ersätta med krav på uppdaterade planer. Detta behöver utredas vidare avseende genomförande, effekter och konsekvenser. Det kopplar till frihet under ansvar och sektorsansvar. Krav på uppdaterade planer återkommer i EU processer och tillsynen skulle i stället kunna ske som systemtillsyn. Skogsstyrelsen och staten kan bidra med geografiska data (se avsnittet om digitalisering) och genom regeringsuppdraget "*Digitalisering för utveckling av skoglig planering*" för utveckling och förberedelse för förvaltning av en ny modell och standard för skoglig planering. Den sammanlagda besparingen för såväl myndighet som markägare bedöms som mycket omfattande men är svårkvantifierad. En referens är att Skogsstyrelsen under 2022 la ungefär 60 mnkr på ärendehandläggning inom tillsynsverksamheten. I samband med regeringsuppdraget "En Dörr in" 2011 gjordes beräkningar på kostnaden för hantering av avverkningsanmälningar i skogsbruket. De landade då på knappt 56 mnkr/år.

Resursförstärkning för att genomföra EU-initiativ och rättsakter

Behov av finansiering, mnkr, relativt 2023 års anslagstilldelning.

Anslag (mnkr)	2024	2025	2026
1:1	50	100	150

Utöver detta kan det bli aktuellt med behov av ytterligare anslag för att ersätta skogsägare. Delvis kan detta sammanfalla med behoven under ”Bevara och utveckla naturvärden” nedan.

Arbetet med att införa och tillämpa EU:s nya rättsakter och initiativ som rör skog, klimat, miljö och energi i Sverige kommer att kräva betydande resursförstärkningar inom flera av Skogsstyrelsens verksamheter.

Behov av åtgärder inkluderar bland annat en väsentligt utökad kontrollverksamhet till följd av ökade detaljkrav på skogsägare *enligt avskogningsförordningen*, samt en avsevärt utvecklad tillgång på geografiska data *enligt naturrestaureringsförordningen, ramverk för frivillig certifiering av kolin fångning och kollagring, LULUCF och en ny EU-ram för skogsövervakning, rapportering och datainsamling*. Därtill krävs exempelvis olika utredningar och analyser, utveckling av nya styrmedel, verksamhets- och kompetensutveckling, informationsinsatser, rådgivning, samt samverkan med berörda externa aktörer.

Konsekvensen av att inte införa och tillämpa EU-lagstiftningen korrekt kan bli att EU-kommissionen inleder ett formellt överträdelseförfarande mot Sverige och i nästa steg överlämnar ärendet till EU-domstolen. En bristande efterlevnad kan också få negativa konsekvenser för förtroendet internationellt för svenskt skogsbruk och Sveriges globala konkurrenskraft.

Några av EU:s pågående rättsakter och initiativ och deras möjliga konsekvenser för Skogsstyrelsen framgår av tabellen nedan. Med stor sannolikhet krävs betydande budgetförstärkningar av myndighetens verksamhet.

Tabell. Pågående EU-initiativ och rättsakter som berör skogen och närliggande policyområden, samt möjliga konsekvenser för Skogsstyrelsen (SKS).

EU-rättsakt och initiativ	Möjliga konsekvenser och kostnader för SKS
Avskogningsförordningen Främjar avskogningsfria import, export och värdekedjor. Ersätter timmerförordningen. Tidpunkt för ikraftträdande tidigast januari 2024.	Behov av kraftigt resurstillskott för att införa och tillämpa förordningen ³ . Inkluderar övervakning och tillsyn av virkesköpare, exportörer och importörer av skogsprodukter. Även tillhandahålla digital kunskap och data.
REDII-III (förnybartdirektivet 2-3) Energimyndigheten är behörig myndighet.	SKS roll är ännu oklar, men detaljkraven på skoglig biomassa har ökat och därmed även eventuella kontrollbehov i fält.

³ Skogsstyrelsens underlag från 2022-03-03 till Näringsdepartementet med diarienumr. 2021/4253

<p>Naturrestaureringsförordningen Kan träda i kraft i slutet av 2023 eller i början av 2024. Sverige behöver då förbättra kunskapen både om geografisk förekomst av och tillståndet i naturtypsklassad skog. Idag finns statistik om arealer av naturtypsklassad skog men inga heltäckande kartor. Vidare är informationen om tillståndet i dessa områden bristfällig. I dagsläget är det oklart vilket arbete som väntar utifrån förordningen och hur det fördelas mellan SKS, Naturvårdsverket (NV), Länsstyrelserna och SLU.</p>	<p>Om lagförslaget blir verklighet blir SKS roll troligen att följa upp föreslagna indikatorer på all skogsmark⁴. Det kan under ett par tre år innebära kostnader på minst 25 mnkr årligen för att kraftigt utöka tillgången på geografiska data, utföra analyser, upprätta planer för restaurering, genomföra utbildningskampanjer, öka samverkan mellan aktörer inom skog och naturvård för att få till stånd och genomföra restaureringsåtgärder, samt för övervakning etc. Ytterligare resurser krävs för att ersätta markägare när produktiv skog tas ur bruk.</p>
<p>Kartlägga och skydda urskog och naturskog Ett initiativ i EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030. I initiativet förväntas medlemsstaterna att kartlägga all urskog och naturskog för att i nästa steg ge dessa strikt skydd. Kartläggningen förväntas genomföras 2024–2025. Synergier finns med Naturrestaureringsförordning, men definitionerna av de skogar som hanteras i dessa olika initiativ skiljer sig åt. Arbetet bör genomföras gemensamt med Naturvårdsverket.</p>	<p>Om detta initiativ ska genomföras behöver SKS och NV arbeta med metodutveckling 2023. Pågående arbeten kan nyttjas t.ex. uppdraget om digitala naturvärden. Under 2024-2025 tillkommer att i fältinventering kontrollera och avgränsa områden med urskog/naturskog. Det kräver ytterligare resurser till Naturvårdsverket och SKS men omfattningen av resursbehovet går idag inte att bedöma. Under 2025-2029 behövs därutöver resurser för att ge dessa områden strikt skydd.</p>
<p>Hållbara finanser - taxonomiförordningen Avser taxonomins första delegerade akt från den 1 januari 2023 samt den kommande andra delegerade akten⁵. Taxonomin innehåller höga krav på information för att kunna avgöra om en ekonomisk verksamhet kan klassificeras som miljömässigt hållbar eller inte enligt olika miljömål. Finansinspektion, FI är behörig myndighet, men banker behöver få information från skogsägare.</p>	<p>Flera signaler från företag och skogsägarföreningar som säljer tjänster kring klimatnyttanalys till skogsägare efterfrågar stöd från SKS. Det innebär kostnader om SKS ska utveckla befintliga system och e-tjänster som "Mina sidor" för att tillhandahålla data om upptag/avgång av växthusgaser till markägare och metodstöd för klimatnyttanalys av vidtagna åtgärder. Även resurser för ev. stöd till FI för att bedöma om metoderna är enligt regelverket.</p>
<p>Skoglig övervakning, rapportering och strategiska planer Nytt lagförslag väntas vår-sommar 2023 med syfte att skapa ett integrerat ramverk för skogsövervakning.</p>	<p>Kostnader för SKS avser troligen utökade geodata, inventering och statistik kopplat till skogsbruksplaner och övervakning av skog etc.</p>
<p>Ramverk för frivillig certifiering för CO₂-upptag och CO₂-uppfångning EU-KOM presenterade i november 2022 ett certifieringssystem för kolinlagringskrediter och stödfunktioner för att främja koldioxidupptag⁶. Genom "carbon farming" ska markförvaltare kunna generera intäkter för ett ökat koldioxidupptag eller minskad avgång av växthusgaser. Målet är att carbon farming bidrar med 42Mt ökad kolsänka till år 2030.</p>	<p>Kostnader för SKS att utveckla befintliga system för att tillhandahålla data om upptag och avgång av växthusgaser till markägare. Även kostnader för att stödja åtgärder för att genomföra carbon farming som återvätning av dikade torvmarker och förbättrat hållbart skogsbruk (klimatanpassning eller biologisk mångfald). KOM:s ambition är att alla markägare 2028 ska ha tillgång till data om upptag/avgång av växthusgaser.</p>
<p>LULUCF-förordningen Trepartsförhandling om reviderad förordning slutfördes under 2022. Sverige får därmed ett mål om att öka nettoupptaget av växthusgaser i LULUCF-sektorn genom att öka kolsänkan i skogen.</p>	<p>Kostnader för att vidareutveckla stödjande infrastruktur för klimatåtgärder. Avser att ta fram och tillhandahålla geodata och metodstöd till näringslivet och därmed möjliggöra att åtgärder följer standardiserade metoder för övervakning, rapportering och verifiering. Detta kan lägga grund för liknande verktyg till markägare för att förenkla hantering av eventuella nya rapporteringskrav.</p>

Den sammanvägda kostnadsbedömningen ska ses som en grov indikativ skattning som vi successivt förfinar alltefter processerna fortlöper. I dagsläget

⁴ Skogsstyrelsens underlag från 2022-09-30 till Miljödepartementet med diarienumr 2022/2813

⁵ Delegerad akt 1 avser att begränsa effekter av och anpassning till klimatförändringarna. Akt 2 innehåller detaljerade kriterier för fyra miljömål, inklusive förbättrad biologisk mångfald.

⁶ EU-kommissionen föreslår ett intyg om koldioxidupptag (europa.eu)

bedömer vi behov av en upptrappning med 50 mnkr 2024, 100 mnkr 2025 och 150 mnkr per år extra på anslag 1:1.

Stödja markägare genom rådgivning, kommunikation och digitalisering

Anslag (mnkr)	2024	2025	2026
1:1 (Observera att 40 mnkr huvudsakligen bör gå till Lantmäteriet för laserskanning)	60	90	140

Det behövs en ökad proaktivitet i att stödja skogsägare i arbetet med en hållbar utveckling i skogen. Skogspropositionen och betänkandet som följde föreslår en bred rådgivningskampanj. Det finns inom flera områden stora behov av att tillhandahålla information om skogen för att möjliggöra skogsägarnas aktiva beslut. Detta gäller bl.a. ökad produktion, artskyddsarbetet, arbetet med måluppfyllelsen av Levande skogar, arbetet med frivilligt formellt skydd och klimatanpassningsåtgärder. För alla dessa områden krävs ett ökat arbete med kommunikation, rådgivning och digitalisering. Inte minst mot bakgrund av EU-processernas påverkan. Långsiktigt motverkar satsningen behovet av ökad handläggning och tillsyn.

Konsekvensen av en utebliven resursförstärkning är ett försvårat genomförande av skogspolitiken intentioner där informativa styrmedel är viktiga och bedöms som kostnadseffektiva. I förlängningen leder det till ett minskat förtroende för staten, ökade kostnader för handläggning och tillsyn samt en sämre utveckling i skogen.

Nedan presenteras ett antal ingångar som i genomförandet kan koordineras utifrån ett helhetsgrepp baserat på skogsägarens vilja och förutsättningar inom ramen för de skogspolitiska målen.

Bred rådgivnings- och informationssatsning

För att förverkliga skogsutredningens intentioner med frivilligt formellt skydd, markägarinitiativ, förebyggande strategier för artskyddet och insatser för ökad tillväxt behövs satsningar på rådgivning till markägare för att öka kunskapsnivån. Förvaltarprincipen som nämns i budgetpropositionen utgår från ansvarstagande för kommande generationer och det förutsätter kunskap. Nyckeln för att kunna bidra till en levande landsbygd är kunniga och aktiva skogsägare där myndigheterna kan stödja och bidra i en faciliterande roll.

En större rådgivningssatsning för ett mer aktivt skogsbruk var ett av huvudförslagen från samverkansprocessen för ökad skogsproduktion. Samma förslag, men breddat ämnesmässigt mot naturvårdande skötsel och alternativa brukningsmetoder finns i skogsutredningen och skogspropositionen. Vi ser att detta även hänger samman med det rådgivningsbehov som beskrivs under artskydd och förebyggande strategier och under områdesskydd för att stimulera frivilligt formellt skydd. Dessutom behövs såväl ökat arbete med rådgivning som tillsyn kopplat till rennäringen. Ett samlat arbete med

rådgivning i ett landskapsperspektiv skulle vara till gagn för skogens många värden och skogsägarnas vilja och aktivitet. Vår bedömning är att en sådan satsning skulle kunna få betydande positiva och långsiktiga effekter.

Ett genomgående tema för en satsning är en mer aktiv skogsskötsel både för ökad virkesproduktion och för att utveckla andra ekosystemtjänster i skogen. En utmaning är att komma i kontakt med och få till en förflyttning hos de skogsägare som idag är mindre aktiva i skötseln av sin skog. För att lyckas med det behöver man använda sig av många olika rådgivningsformer och ha ett brett och kundanpassat erbjudande. Distansmetoder och olika digitala tjänster är viktiga för att få genomslag.

Kunskap utgör en viktig grund för förändring, men behöver oftast kombineras med andra incitament för att önskad förändring ska komma till stånd. Skogsstyrelsen behöver därför utveckla sitt arbetssätt för att stötta markägare. Markägare ställs ofta inför svåra avvägningar mellan olika värden.

Det finns redan en arbetsmetodik framtagen, naturbruksdialog⁷, att utgå från och utveckla vidare. Arbetsmetodiken har visat sig ge mycket goda resultat, och även uppmärksammas av internationell forskning. SLU driver nu projekt för att bredda och få ut metodiken så att den kan få genomslag inom de gröna näringarna.

Samverkan med resten av skogssektorn är en förutsättning för en lyckad satsning. Det finns kopplingar till flera olika samverkansprocesser, till exempel ökad skogsproduktion och gröna steg. Rådgivningssatsningen kan bli ett viktigt steg för att förverkliga förslagen i dessa processer.

Artskydd och förebyggande strategier

Regeringen har identifierat att det har uppstått en osäkerhet kring vad som är tillräcklig hänsyn i samband med skogsbruk för arter som är skyddade enligt artskyddsförordningen och att det skapar oro och osäkerhet för skogsägare och myndigheter. Detta kopplar till den rättsutveckling som skett inom artskyddet och som även leder till omfattande behov av resursförstärkning för handläggning och tillsyn, och ev. också till ersättningar till markägare.

Både EU-domstolen och EU-kommissionen pekar på att medlemsstater behöver ha förebyggande strategier utöver de strikta skydden. Syftet med de förebyggande strategierna och arbetssätten är, enligt regeringen, att underlätta för skogsbruket att genom planering och hänsyn förebygga att förbuden i artskyddslagstiftningen aktualiseras.

Fördelen med förebyggande åtgärder är att handläggning, tillsyn och rättsliga åtgärder i samband med avverkningsanmälningar och fridlysta arter på sikt förhoppningsvis kan minska kraftigt. Med fungerande förebyggande strategier för artskyddet görs de åtgärder som behövs långt innan en avverkningsanmälan lämnas in och när en anmälan eller ansökan väl har lämnats in är det endast i undantagsfall som artskyddsförbuden aktualiseras.

⁷ <https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/radnu/forskning/naturbruksdialog/>

I arbetet med regeringsuppdraget ”Uppdrag att ta fram förebyggande strategier och arbetssätt, riktlinjer och vägledningar för arbetssätt i skogen” förs dialog med flera av skogssektorns aktörer. Även om slutsatserna kring det förebyggande arbetet är långt ifrån klara står det redan nu klart att för att det ska vara enkelt att göra rätt så kommer det att krävas dels rådgivnings- och utbildningsinsatser som går utöver det som idag genomförs och tillhandahålls, dels kunskapsunderlag som staten ansvarar för som är lättförståeliga och lättillgängliga.

Klimatanpassning

Kapacitetsutbyggnad behövs för att möta behovet av klimatanpassning. För Skogsstyrelsens del handlar det bl.a. om utökade resurser för att bygga upp och förmedla kunskap, se över regelverk, utveckla arbetssätt och stärka beredskapen att hantera naturolyckor. Ett övergripande förbättringsområde gäller aktörssamverkan och planering på landskapsnivå.

Det finns ett behov av att utveckla en stödjande infrastruktur för klimatåtgärder i skogen för att främja både offentlig och privat investering. Infrastrukturen ska tillhandahålla data till markägare om upptag och avgång av koldioxid samt kolförråd. Vidare finns behov av ett metodstöd för klimatnyttoanalys av vidtagna klimatåtgärder. Infrastrukturen kan användas som grund dels för vidare kunskapsförmedling och rådgivning till markägare som vill utveckla nuvarande affärsmodeller för sitt skogsinnehav, dels för liknande verktyg för att förenkla markägares hantering av möjliga nya rapporteringsbehov.

För att närma oss politiska mål, för att motverka klyftor i landet, stärka skogsindustrin, turismen och en livskraftig landsbygd behövs en samverkande roll för att säkra och driva kunskap om, samt utveckling och förvaltning av de lågtrafikerade vägarna⁸. Skogsstyrelsen skulle kunna bidra genom framtagande av rådgivningsmaterial, genomförande av rådgivningsaktiviteter, information om förvaltning av enskilda vägar, samt att bidra till samverkan om vägnätsplanering och förvaltning.

Digitalisering

Digitaliseringen effektiviserar skogssektorns arbete mot de skogs- och miljöpolitiska målen. Den underlättar företagande och skogsägande. För digitaliseringen behövs en effektiv primärdataproduktion, en robust dataförsörjning, bra innovationsstöd, ett sammanhållande ramverk och en genomtänkt tillämpning i den skogliga planeringen. Skogsstyrelsens arbete med digitalisering skapar nytta i skogssektorn och hela samhället. Skogsstyrelsen fick i regleringsbrevet för 2022 i uppdrag att inleda en process tillsammans med skogssektorns aktörer och andra relevanta intressenter för att utveckla ett sektorsgemensamt ramverk för digitalisering. Ramverket är en helhetssyn på digitaliseringens förutsättningar. Det handlar om att skapa en gemensam ”plattform” eller ”digitalt ekosystem” för skogssektorns digitalisering.

⁸ Skogsskötsel med nya möjligheter Rapport från Samverkansprocess för skogsproduktion. Skogsstyrelsen. Rapport 2019/24.

Det är viktigt att stärka förmågan i sektorn att hantera kommande förändringar från EU:s gröna giv och liknande initiativ. Det behövs därför en sammanhållen satsning på data och infrastruktur för digitalisering. För att denna satsning ska bli ekonomiskt effektiv behöver den bygga på data och IT-infrastruktur som delas med samhället i övrigt.

Skogssektorns digitalisering bidrar till och bygger på digitaliseringen i Sverige och EU

Den europeiska datastrategin har som mål att öka förmågan hos privata och offentliga aktörer att nyttiggöra data. Den gröna och digitala omställningen står i fokus för de insatser som datastrategin förutser, framför allt inrättande av gemensamma europeiska dataområden för säker och effektiv datadelning inom särskilt viktiga samhällsområden. Regeringens datastrategi från oktober 2021 betonar att inom exempelvis hållbart jord- och skogsbruk ska datadelning och artificiell intelligens, AI, främjas.

Regeringsuppdraget om den skogliga laserskanningen

Skogliga grunddata från laserskanningen används i dag i princip i hela skogssektorn för ökad effektivitet och precision.

Den statliga finansieringen gör att data kan tillhandahållas öppet och på lika villkor för alla parter. Det gör spelplanen mer lika för stora och små aktörer och har gett en bra grund för innovation och digitalt entreprenörskap. Alternativet till samverkan och samfinansiering vore troligen att de största skogsföretagen skannade var för sig medan staten gjorde en egen skanning.

Inför nästa omdrev (upprepade skanning) har forskningsstudier⁹ och flera arbetsmöten med sektorn genomförts. Dessa pekar entydigt på en fortsatt stor samhällsnytta av en investering i en tätare och snabbare skanning. Nyttan bara för virkesproduktionen uppskattas till 50 – 100 gånger insatsen. Nyttan för klimat, miljö och andra samhällssektorer är sannolikt än större. I takt med att innovationen fortsätter ökar dessutom nyttan av skanningen. Den allmänna fastighetstaxeringen, den nya dikeskartan, kartor över kolbottnar, kartor över torvmarker, nationella marktäckedata är några exempel på detta. Inom skogssektorn är det flera datakrävande tillämpningar som möjliggörs:

- Möjlighet att svara upp mot ökande regelkrav på kolinlagring och biodiversitet
- Möjlighet att identifiera kulturmiljövärden och naturvärden för att ge skogsägare digitala kunskapsunderlag.
- Ännu bättre och skarpere planeringsunderlag som kan förbättra effektiviteten och öka lönsamheten för skogsbruket
- Ökad möjlighet att arbeta med hyggesfritt skogsbruk

⁹ Ökad punkttäthet vid nationell laserskanning, En litteraturstudie om nyttan för skogliga ändamål. Skogsstyrelsen rapport 2022 DNR 2018/3836.

- Möjlighet att arbeta med enskilda träd

Åskanden för Stödja markägare genom rådgivning, kommunikation och digitalisering

Skogsutredningen¹⁰ beskrev resursbehovet för en rådgivningskampanj utifrån erfarenheter från tidigare kampanjer, t ex Grönare Skog: ”En kampanj i enlighet med utredningens förslag skulle kunna få brett genomslag och ge önskade effekter med en storlek på 75 till 130 miljoner kronor årligen och pågå i 3–5 år.” I beskrivningen ovan om satsning på rådgivning och information adderas en del moment utöver vad som beskrevs i skogsutredningen bland annat förebyggande strategier inom artskyddsarbetet och gröna steg. Samtidigt bedömer vi att rådgivningen behöver stärkas långsiktigt snarare än inom ramen för en tidsbegränsad kampanj. För detta skulle det behövas en successiv upptrappning till en förstärkning med 100 mnkr 2026 med delstegen 20 mnkr 2024 och 50 mnkr 2025.

En snabbare och tätare skanning tar fem år och finansieringsfrågan behöver lösas så snart som möjligt. Precis som nuvarande skanning beräknas en tätare skanning skapa nytta i många samhällssektorer. Inte minst inom klimatområdet och för mindre kommuner. Det statliga finansieringsbehovet bedöms uppgå till en ökning med 40 mnkr/år.

Bevara och utveckla naturvärden

Anslag (mnkr)	2024	2025	2026
1:1	30	55	80
1:2	65	125	185

Satsningen är en förutsättning för att miljökvalitetsmålet Levande skogar ska kunna nås, givet hur mål och preciseringar är formulerade. Arbetet med områdesskydd är viktigt för att bevara biologisk mångfald i skogslandskapet vilket i sin tur ligger till grund för en rad andra viktiga ekosystemtjänster.

Omhändertagandet av det brådskande skötselbehovet i de formellt skyddade områdena är viktigt för att bevara naturvärdena och förhindra förlust av biologisk mångfald.

Efter 30 år med miljöhänsyn i olika skalor saknas ännu kunskap om hur den biologiska mångfalden utvecklas i det brukade skogslandskapet. Vi saknar därmed ett centralt underlag för att kunna utvärdera den svenska skogsbruksmodellen.

Konsekvensen av utebliven förstärkning av finansieringen blir att det inte kommer kunna skapas förutsättningar för ett frivilligt formellt skydd eftersom det kommer saknas medel för att hantera inkomna intresseanmälningar och ge markägare ersättning i närtid. Den negativa trenden för miljökvalitetsmålet Levande skogar kommer inte kunna vändas och nödvändiga skötselåtgärder kommer inte kunna utföras. Det kommer också innebära svårighet att leva upp till andra internationella åtaganden rörande biologisk mångfald.

¹⁰ Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen, SOU 2020:73

Om övervakning av biologisk mångfald inte realiseras kommer viktigt faktaunderlag att saknas, och det finns en risk att anekdotiska uttalanden får för stor tyngd som beslutsunderlag.

Skötsel och förvaltning av skyddade områden

Skogsstyrelsen vill i detta sammanhang trycka på vikten av resurser till naturvårdande skötsel men även övrig förvaltning av befintliga områdesskydd.

Kartläggningen 2018 visade att skötselbehovet i många områdesskydd är brådskande för att skyddade naturvärden ska bevaras. Skötseln ingår i den sammanställning för Sveriges prioriterade åtgärdsplan för Natura 2000¹¹ som har redovisats till EU och ställer krav på fortsatt uppväxling av verksamheten på myndigheten.

Utifrån resultatet av kartläggningen 2018, beräknades resursbehovet för att hantera brådskande skötsel till 300 mnkr för skötselåtgärder samt 240 mnkr för myndighetens arbete för perioden 2019-2029. Ambitionen är att jämna ut verksamheten över perioden för att skapa stabila förutsättningar, inte minst för anlitade skötselentreprenörer. Inför 2023 konstaterar vi dock att vi redan har en eftersläpning motsvarande skötselåtgärder för 50 mnkr. Planering av skötsel är resurskrävande och en viktig orsak till att Skogsstyrelsen inte kommit upp till önskvärd volym är brist på egen personal, men en bidragande faktor är också bristen på entreprenörer som kan utföra naturvårdande skötsel.

Skogsstyrelsen, tillsammans med Naturvårdsverket och övriga berörda aktörer, är i slutfasen av arbetet med en nationell strategi för naturvårdande skötsel. Arbetet bedrivs som ett samverkansprojekt inom miljömålsrådets programområde för grön infrastruktur. Strategin ska stärka arbetet med natur- och kulturvårdande skötsel av formellt skyddade och frivilligt avsatta områden och vara klar i juni 2023. Strategin identifierar även hinder och frågor som fortsatt behöver hanteras för att öka genomförandekapaciteten av prioriterade skötselinsatser i skogslandskapet. En grundläggande del av Skogsstyrelsens ansvar är att säkra de utfästelser som Sverige gjort rörande de formella skydd som myndigheten förvaltar. För att möta förväntningarna i strategin kommer Skogsstyrelsen även behöva anpassa rådgivning och arbetet med ekonomiska stöd för att skapa incitament för skötsel utanför formellt skyddade områden. Till detta ska läggas ett ökat behov av information och rådgivning mot markägare och andra berörda intressenter för att arbeta förebyggande med naturvård på frivillig grund (se avsnittet om rådgivning).

Arbetet med att bekämpa invasiva främmande arter i skyddade områden är i sin linda och sker inom budgetramen för naturvårdande skötsel. Skogsstyrelsen vill dock flagga för att omfattningen riskerar öka betydligt och kan komma att tas med i kommande budgetunderlag.

Skogsstyrelsen har under många år tvingats prioritera ner arbetet med övriga förvaltningsfrågor för att kunna fokusera på bildande av områdesskydd och de

¹¹ <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/skyddad-natur/natura-2000-i-sverige/#E586779309>

senaste åren uppväxlingen av skötsel. Det innebär bland annat att underhållet av gränsmarkeringar släpar efter samtidigt som myndigheten inte maktat med att korrigera felaktiga gränser. Myndigheten behöver även utveckla dispenshanteringen för att underlätta processen t.ex. för trädsäkring vid kraftledningar. Skogsstyrelsen kommer behöva växla upp arbetet med övriga förvaltningsfrågor.

Bedömt anslagsbehov är en ökning med 15 mnkr 2024, 25 mnkr 2025 och 35 mnkr 2026 på såväl anslag 1:1 som 1:2.

Bildande av områdesskydd

Bevarande av skogar med mycket höga naturvärden har stor påverkan på Sveriges möjlighet att bevara biologisk mångfald i skogslandskapet och nå nationella och internationella mål.

Särskilt brådskande är det att hindra förlust av naturvärden som inte går att återskapa inom överskådlig tid genom att förebygga och förhindra avverkning av skogar med mycket höga naturvärden. Marginaleffekten när miljöerna förstörs blir hög eftersom förekomsten är starkt begränsad i skogslandskapet. Den pågående fragmenteringen av skogar med höga naturvärden leder till försämrade funktionella spridningsvägar för många arter eftersom förekomsten blir allt glesare. Pågående klimatförändring stärker behovet av att säkerställa spridningsvägar för arterna i landskapet.

Vikten av, samt den politiska ambitionen att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras, antingen genom formellt skydd eller frivilliga avsättningar, framgår av både propositionen och efterföljande betänkande från miljö- och jordbruksutskottet om stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvärden i skogen med frivillighet som grund. Skogsstyrelsen samverkar nu med Naturvårdsverket i ett flertal regeringsuppdrag som kommer påverka hur myndigheterna arbetar med formellt skydd utifrån propositionens och betänkandets inriktning. Den grundläggande utgångspunkten för formellt skydd är att utgå från frivillighet och markägarnas egna initiativ.

Det övergripande skyddsbehovet behöver tydliggöras och ligga till grund för finansieringen. I väntan på klargörande är det dock viktigt att myndigheterna ges tillräckliga resurser till skydd av skog så att markägare i praktiken kan välja ett formellt skydd och få ersättning för en begränsning av sitt brukande i närtid.

Cirka två och en halv procent av den produktiva skogsmarken utanför formella skydd och storskogsbrukets frivilliga avsättningar skattas bestå av skogar med mycket höga naturvärden. Av dessa är cirka 120 000 hektar kända områden med dokumenterad kunskap om naturvärdena. Resterande del, 400 000 hektar, utgörs av okända områden.

Skogsstyrelsen vill också trycka på vikten av ett politiskt klargörande av ansvarsfördelningen mellan staten och markägare vad gäller bevarandet av värdefulla skogar. Tidigare politisk styrning har riktat specifika medel mot brukningsenheter där arealen skyddsvärd skog överskrider 5 procent, dock

minst 3 hektar, vilket skulle kunna tolkas som en nivåläggning av statens ansvar. Av Skogsstyrelsens underlag till skogsutredningen, baserat på registrerade nyckelbiotoper utanför formellt skydd, framgår att drygt 3 200 brukningsenheter inom småskogsbruket överskrider denna nivå med en sammantagen areal på ca 19 500 ha. Intrångsersättningen för enbart denna areal beräknades då till 2,6–2,8 mdkr.

I budgetunderlaget har Skogsstyrelsen utgått från att myndigheten redan har inkomna intresseanmälningar som behöver hanteras samt att antalet intresseanmälningar till följd av den nya inriktningen med frivilligt formellt skydd ökar. Medel för att hantera inkomna intresseanmälningar är en förutsättning för att markägare i realiteten ska kunna välja formellt skydd.

I det fall en mycket värdefull skog anmäls för avverkning bör ambitionen vara att kunna nå en frivillig överenskommelse om formellt skydd. Rättsutvecklingen kring artskyddsfrågorna är pågående och det är oklart vad den leder till. Arbetet med områdesskydd kan bli en viktig pusselbit i det arbetet. Oavsett strategi och arbetssätt kommer det sannolikt finnas ett behov av medel till områdesskydd för att hantera artskyddsfrågan samt konsekvenserna av EU processer.

Bedömt anslagsbehov för ersättningar är en upptrappning till 200 mnkr 2024, 250 mnkr 2025 och 300 mnkr per år på anslag 1:2, vilket motsvarar en ökning från nuvarande nivå med 50, 100 respektive 150 mnkr per år. Upptrappningen baseras främst på en bedömd ökning av intresseanmälningar från markägare från 75 stycken 2022 till 260 stycken under 2026. Detta behöver mötas med en ökning av 1:1 anslaget för Skogsstyrelsens arbete med bildande med 10 mnkr 2024, 20 mnkr 2025 respektive 30 mnkr per år 2026. Administrationskostnaderna för handläggning, förvaltning av systemstöd m.m. uppgår över tid till ungefär 20% av de utbetalda ersättningsbeloppen.

Uppföljning biologisk mångfald

Skogsstyrelsen vill bygga upp en övervakning av biologisk mångfald i hela skogslandskapet inriktad på artförekomster av mossor, lavar och vedsvampar. Tillsammans med befintlig statistikproduktion om skogens strukturer blir det även ett viktigt underlag för strategiska beslut om skogens nyttjande.

För utveckling och genomförande av uppföljning av biologisk mångfald i hela skogslandskapet bedöms anslaget behöva öka med 5 mnkr 2024, 10 mnkr 2025 och 15 mnkr 2026 på anslag 1:1.

Skogsstyrelsen stödjer andra myndigheters äskanden

Lantmäteriet har informerat Skogsstyrelsen om att anslagen för hantering av spridningstillstånd enligt lagen om skydd av geografisk information inte räcker för att hantera volymen ärenden. Detta riskerar att medföra stora kostnader för landets skogsägare. Insamling av bild och film med drönare med möjlighet till snabb distribution av materialet är en väsentlig del i Skogsstyrelsens pågående arbete med att begränsa skogsskador inte minst vid insektsangrepp och stormfällningar, där bara insektsangreppen orsakar skador och kostnader för flera miljarder varje år. Även handläggningstider och

effektivitet hos Skogsstyrelsens myndighetsverksamhet i övrigt påverkas negativt om bilder- och film inte kan hanteras i rimlig tid. Det är därför väsentligt att Lantmäteriet tillförs tillräckliga resurser för hantering av spridningstillstånd.

Skogsstyrelsen har en dialog med och deltar i SLU:s sekretariat som håller ihop arbetet med världsskogskongressen 2024. För Sveriges del innebär värdskapet både inför och under kongressen en unik möjlighet att med vetenskaplig expertis, näringsliv, intressenter och beslutsfattare dela, diskutera och synliggöra avgörande observationer och slutsatser kring utvecklingen inom skog, klimat och miljö. Skogsstyrelsen stödjer äskandet i SLU:s budgetunderlag.

Utsläpp från utdikade våtmarker på torvjord står för 20 procent av Sveriges totala klimatutsläpp. Skogsstyrelsen m.fl. myndigheter har byggt upp ett stödsystem för återvätning baserat på avtal med intresserade markägare. Regeringens inriktning är att satsningen på återvätning ska fortsätta. Skogsstyrelsen står bakom Naturvårdsverkets äskande och förslag till fördelning av medel för 2024–2026.

Ekonomi

Anslagsutveckling (bilaga 1)

I tabellen redovisas anslagsutvecklingen år 2022-2026. De redovisade beloppen är helt i överensstämmelse med redovisningen i Hermes. De resurstillskott som föreslagits ovan är således inte inräknade. Det bör noteras att prognosen för anslagsbelastningen på anslaget 1:2 ap. 2 är väldigt svårbedömd då den faktiska anslagsbelastningen styrs av inkommande ansökningar om avverkning i fjällnära skog och artskydds-/miljöbalksärenden samt hur stor andel av dessa ansökningar som Skogsstyrelsen enligt gällande regelverk behöver neka.

Avgiftsfinansierad verksamhet m.m. (bilaga 1)

Myndighetens uppdragsverksamhet omsatte under 2022 cirka 226 mnkr (exklusive de anslagsintäkter som delfinansierade Naturnära jobb samt fastighetsförvaltning som från och med 2022 inte ingår i regleringsbrevets styrning av avgiftsfinansierad verksamhet). Den skoglilla uppdragsverksamheten visar under år 2022 ett överskott på ca 1,4 mnkr.

Resultatområdet Arbetsmarknadsrelaterade tjänster uppvisar ett ackumulerat underskott om knappt 19 mnkr, som i allt väsentligt består av avvecklingskostnader från det regeringsuppdrag som avbröts vintern 2018/19. Utsikterna att täcka detta underskott inom ramen för resultatområdets avgiftsintäkter bedöms vara små, varför det kommer behövas anslagstillskott för att hantera det ackumulerade resultatet. Skogsstyrelsen avser att återkomma med särskild skrivelse rörande detta.

I bilaga 1 redovisas den avgiftsfinansierade verksamhetens omfattning och resultat per resultatområde år 2022–2026 samt det balanserade resultatet.

Fastighetsförvaltning (bilaga 1)

Inom fastighetsförvaltningen redovisas ett balanserat överskott på 4,6 mnkr. Dessa medel kommer under kommande år att användas för underhåll och skogsvårdsåtgärder på egna fastigheter. Under 2020 påbörjades en förnyad översyn av de fastigheter som Skogsstyrelsen förvaltar för statens räkning. Regeringen har under 2021-2022 godkänt hemställan om att få överlåta totalt sjutton fastigheter till andra myndigheter, då det inte längre bedömdes nödvändigt för Skogsstyrelsens verksamhet att förvalta dessa. Ytterligare avyttringar kan bli aktuella de kommande åren, bland annat med hänsyn till totalförsvarets behov.

Investeringar i anläggningstillgångar, lån i Riksgälden och räntekontokredit (bilaga 2)

I bilaga 2 redovisas vårt behov av låneram för investeringar.

Behoven att bedriva utvecklingsprojekt är fortsatt stor. Det handlar dels om att uppdatera äldre system med ny teknik, dels om att nyutveckla inom både våra e-tjänster och handläggningsrutiner. Behoven är också stora när det gäller att tillhandahålla ”öppna data”. De utvecklingsprojekt som finns i vår långsiktiga utvecklingsportfölj uppgår till cirka 20-25 mnkr per år de kommande åren.

I investeringsramen behöver kommande år finnas utrymme för att öka takten i att byta ut äldre fordon med fossila drivmedel, till miljövänligare alternativ. Detta för att ge Skogsstyrelsen möjlighet att uppfylla målsättningen inom Agenda 2030 att ha en fossilfri fordonspark. Området kännetecknas dock för närvarande av såväl omfattande prisfluktuationer som långa leveranstider.

Under de kommande åren kommer verksamheten också belastas med lån och nya avskrivningskostnader för utbyte av viss IT-utrustning.

I äskande om låneram nedan, samt i bilaga, ingår inte de tillkommande investeringsbehov som kan komma att uppstå till följd av en volymökning av verksamheten till följd av rättsutveckling m.m.

Skogsstyrelsen bedömer behovet av räntekontokredit år 2024–2026 till 100 mnkr, oförändrat i förhållande till år 2022. Bedömningen grundar sig på den verksamhetsnivå Skogsstyrelsen har utifrån nu gällande regleringsbrev.

Skogsstyrelsen hemställer om en låneram 2024 på 150 mnkr, 2025 på 160 mnkr och för 2026 på 160 mnkr samt en oförändrad räntekontokredit 2024–2026 på 100 mnkr.

Bemyndiganderedovisning (bilaga 3)

Som konstaterats ovan påverkas den verksamhet som finansieras av anslaget 1:2 av ett antal externa förhållanden, inte minst pågående rättsprocesser som leder till ökad osäkerhet i hur anslagsbelastningen utvecklas. I förlängningen finns därför också ett större behov av att med såväl anslagskrediter som bemyndiganderamar kunna parera för dessa oklarheter. Beroende på anslagsutvecklingen inom områdesskydd och naturvårdande skötsel kan det finnas behov av ökade bemyndiganderamar 2024 och framåt.

Skogsstyrelsen hemställer om att bemyndiganderamar för 2024–2026 beviljas enligt bilaga 3.